

Organizácia finančnej sustavy, narodne financne organy

Financna sustava – sustava vsetkych financnych a ekonomickych nastrojov, ktore sa v oblasti financii uplatnuju a to bez ohladu na ich postavenie a vyznam. Patri sem statny rozpočet, dane, poplatky, clo, uver, poistenie, statne organy a ine. Pod terminom nerozumieme len sustavu financnych organov teda zahrna viac nastrojov nez je len sustava financnych organov.

Ziadny predpis nedefinuje pojem **financny organ**. Definujeme ho ako PO zriadenu na zaklade zakona alebo zakonom, ktora plni vymedzene ulohy v medziach svojej kompetencie v určitej oblasti financnych vzťahov.

Financne organy rozdelujeme do: **a) narodne financne organy**
b) medzinarodne financne organy (medzinarodny menovy fond, ...

Národné financne organy – ich pravomoc a posobnosť je limitovaná statným uzemím SR aj keď dnes je to tiež relatívne vo vzťahu k Európskej centralnej banke kde sa NBS sa od 1.1.2009 ma podielat na spoločnej menovej politike.

Štruktúra narodnych financnych organov:

- 1) organy statnej financnej spravy**
- 2) financne a ine organy uzemnej samospravy**
- 3) organy bankovej sustavy**
- 4) specializovane alebo ine financne organy a institucie**

- sustava narodnych financnych organov nie je nemenna, tak ako sa uskutočnujú zmeny v roznych oblastiach tak sa mení aj sustava.

1. Organys statnej financnej spravy

- Ide o spravne organy, vykonavaju svoju posobnosť formami a metodami typickými pre verejnú správu, majú v zásade prierezovú posobnosť (vykonavaju ..... vo viacerých usekoch financnoprávných vzťahov) rozhodujú nielen podľa noriem FP ale aj podľa noriem DP a SP.
- Jeden organ ustrednej statnej spravy – MFSR – jeho posobnosť vymedzuje z.č. 575/2001 o organizácii činnosti vlády a org. ustrednej statnej spravy. Podľa tohto zakona je MFSR ustredným organom statnej spravy pre oblasť financii, dani a poplatkov, colníctva, financnej kontroly a vnutorneho auditu. Taktiež pre oblasť cien a cenovej kontroly. Pokiaľ ide o bližšiu posobnosť MFSR tak ide aj o tvorbu a uskutočňovanie politiky v tých oblastiach ktoré boli vymenované ale aj tvorba politiky financneho trhu, ďalej je MFSR zverený výkon statnej spravy vo veciach statných financných aktiv, vo veciach hypotekarneho bankovníctva a stavebného sporenia a je mu aj zverený výkon statneho dozoru nad vykonávaním socialneho poistenia, hospodáreniu socialnej poisťovne, činnosťou EXIM banky (exportno-impórtna). Su to vlastne 3 druhy posobnosti MFSR. Najdoležitejšiu posobnosť ma MFSR v oblasti rozpočtov. MFSR riadi a koordinuje práce na návrhu rozpočtu verejnej spravy, vypracúva tento návrh, ktorý predkladá na

schválenie vláde SR. Tento návrh vypracúva v súčinnosti so spravcami všetkých rozpočtových kapitol.

- Na useku colníctva vypracúva koncepciu colnej politiky a pripravuje návrhy vseobecných zavazných právnych predpisov v oblasti colníctva. V oblasti bankovníctva je rozhodujúcim organom NBS ale pokiaľ ide o hypotekarne banky tak rozhoduje o udelení bankového povolenia NBS po dohode s MFSR. V oblasti devízového hospodárstva ma MFSR postavenie devízového organu vo vzťahu k vymedzeným subjektom podľa devízového zakona 202/2005 (?).
- Organys miestnej financnej spravy – Daňové organy, colne organy, spravy financnej kontroly.
- 150/2001 o danových organoch – zaraduje medzi organy Danové riaditeľstvo a Danové urady.
- **Danové riaditeľstvo** vykonáva svoju posobnosť na celom uzemí SR. Nie je to ustredný organ statnej spravy. Sídlo danového riaditeľstva je Banská Bystrica avšak DR môže zriaďovať svoje pracoviska aj v iných mestách. DR ma právne postavenie rozpočtovej organizácie teda svojimi príjmami a výdavkami je napojená na statný rozpočet cestou MFSR. Na jeho čele je generalný riaditeľ (Šulaj) menovaný a odvolávaný priamo ministrom financii.
- Do posobnosti DR patri: zodpoveda za jednotnú aplikáciu danových noriem danovými organmi, určuje vnutornú organizáciu danových uradov, môže napravovať zmenu sídel danových uradov a ich počtu, tiež vykonáva dohľad nad činnosťou danových uradov, ma postavenie odvolacieho organu vo vzťahu k rozhodnutiam nie len danových uradov v danovom konaní ale aj obcí ako správcov dane. Ma aj pravomoc vykonať danovú kontrolu alebo opakovanú danovú kontrolu ktorá prísluša danovým uradom, môže rozhodovať aj v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch predovšetkým preskúmava rozhodnutia mimo odvolacieho konania.
- **Danové urady** vykonávajú svoju posobnosť v rámci uzemneho obvodu a to buď uzemím obce, časti obce alebo viacerých obcí. Uzemne obvody danových uradov sa nezhodujú s uzemnými obvodymi obvodných uradov napr. KE 5, PO 2, BA 6. Na čele DU je riaditeľ ktorého menuje a odvoláva generalný riaditeľ DR. System menovania a odvolávania ma v sebe vertikálny prvok (prezident – minister – generalný riaditeľ – riaditeľ).
- Do posobnosti DU patri: predovšetkým správa dani – evidencia a registrácia danových subjektov, vyhľadávanie danových subjektov, danová kontrola, danové konanie a danové exekúčne konanie. Posobnosť DU je širšia – neprísluša len správa dani ale aj rozhodovanie v spravnom konaní a to napr. vtedy keď vykonávajú statný dozor nad prevádzkovaním hazardných hier. DU majú spôsobilosť byť účastníkmi sudneho konania a samostatne konať pred sudom v rámci svojej posobnosti (kona buď riaditeľ DU alebo nim poverený zamestnanec). Tato procesná spôsobilosť je limitovaná tým že sa jedna o veci v rámci ich posobnosti. V inej oblasti – pracovnoprávných vzťahov nemajú vlastnú spôsobilosť lebo zamestnávateľom nie je DU ale DR.
- Mame jeden specializovaný DU - DU pre vybrané danové subjekty – tie ktoré majú sídlo v uzemnom obvode DU BA 11, 6, Malacky, Pezínok a ide o tieto subjekty – banky a pobočky zahraničných bank, poisťovne a pobočky zahraničných poisťovní a ine danové subjekty s ročným obrátom prevyšujúcim 1 mld. SKK.

- V minulosti Úrad danového preverovania – akási danová polícia ale po 3 rokoch bol zrusený lebo nedokázal naplniť tie úlohy ktoré sa očakovali – nemal postavenie ozbrojeného zboru, orgánu tak ako polícia.
- **Colné orgány** – upravuje z.č. 652/2004 – patria medzi orgány MFSR, Colné riaditeľstvo, Colné úrady a Colný kriminalný úrad. Všetky okrem MFSR tvoria colnú správu.
- **Colné riaditeľstvo** – má celostatnú pôsobnosť, na čele generálny riaditeľ – menuje a odvoláva minister financií, sídlo v Bratislave
- **Do právomoci patri:** riadi a kontroluje colné úrady a colný kriminalný úrad, plní úlohy vyplývajúce z medzinárodných zmlúv, rozhoduje ako odvolací orgán tam kde na prvom stupni rozhodol colný úrad a colný kriminalný úrad, preskúmava ich rozhodnutia mimo odvolacieho konania.
- **Colné úrady** vykonávajú svoju pôsobnosť v rámci svojich územných obvodov, môžu mať svoje organizačné zložky ktorými sú pobočky a stanice, riadenie je zverené riaditeľovi, ktorého menuje a odvoláva generálny riaditeľ Colného riaditeľstva. Na čele pobočiek a staníc je vedúci ktorého menuje riaditeľ.
- Úlohy colných úradov: rozhodujú a vykonávajú colný dohľad - colné konanie, colná kontrola a následná kontrola, rozhodujú o zaistení tovaru, o zabezpečení a prepádnutí tovaru (sankčná právomoc), vymáhajú nedoplatky v rámci colného exekučného konania, vykonávajú správu daní a to všetkých spotrebných daní (nie je danový úrad ale colné úrady) – z piva, vína, liehu, tabakových výrobkov, minerálnych olejov, elektriny, zemného plynu a uhlia (posledné tri od augusta 2008).
- **Colný kriminalný úrad** – v rámci SR je len jeden, sídlo v Bratislave, má celoslovenskú pôsobnosť, rovnako ako colné úrady má právne postavenie preddavkovej organizácie
- Do jeho pôsobnosti patri: plní úlohy v oblasti boja proti nedovolenému dovozu, vývozu a tranzitu, omamných látok, psychotropných látok, chránených rastlín a živočíchov ale aj rádioaktívnych či iných nebezpečných materiálov. Plní úlohy v oblasti odhalovania a vyšetrovania trestných činov spáchaných v súvislosti s porušením colných predpisov ale aj danových predpisov. Podľa trestného poriadku má CKU postavenie orgánu cinneho v trestnom konaní – je oprávnený začať trestné stíhanie a viesť prípravne konanie ale len v oblasti spomenutých trestných činov.
- **Správy finančnej kontroly** – sú na Slovensku tri – BA, ZV, KE. Upravuje ich zákon č. 440/2000 o správach finančnej kontroly, majú postavenie rozpočtových organizácií napojených na rozpočet MFSR, riadené rovnako ako v prípade danových a colných orgánov. Na čele je riaditeľ menovaný a odvolávaný ministrom financií.
- Do ich pôsobnosti patri: vykonávajú cenovú kontrolu podľa zákona o cenách, rozhodujú v konaní o porušení cenovej disciplíny, vykonávajú finančnú kontrolu a rozhodujú v konaní o porušení finančnej disciplíny, ukládajú a vymáhajú sankcie za porušenie finančnej disciplíny, kontrolujú nakladanie s majetkom štátu a sú oprávnené vymáhať sankčné platby teda odvody, penále a pokuty.
- Odvolacím orgánom tam kde na prvom stupni rozhoduje správa finančnej kontroly je MFSR.

Financné a iné orgány územnej samosprávy

- Možno rozdeliť do dvoch kategórií a to: financné orgány so všeobecnou a špeciálnou pôsobnosťou.
- **Financné orgány so všeobecnou pôsobnosťou** – obecne zastupiteľstvo resp. zastupiteľstvo VUC v oblasti rozpočtov ktoré schvaľuje rozpočet obce resp. VUC, záverečný účet, rozhodujú o prevzatí dlhu, rozhodujú o emisii komunálnych dlhopisov, o zavedení miestnych daní a miestneho poplatku, ich zmenách ale môžu ich aj zrušiť.
- **Financné orgány so špeciálnou pôsobnosťou** – financné komisie ktoré majú postavenie poradných, kontrolných a iniciatívnych orgánov v oblasti lokálnych alebo samosprávných organizácií. Financné oddelenia miestnych úradov, obecných úradov, ktoré zabezpečujú predovšetkým organizačné záležitosti.

Specializované financné orgány

Vykonávajú svoju pôsobnosť tiež v prierezových usekoch teda vo viacerých usekoch. Patri sem štátna pokladnica, agentúra pre riadenie dlhu a likvidity, devízové orgány, poisťovne, ale aj burza cenných papierov.

Štátna pokladnica je upravená z.č. 291/2002 o štátnej pokladnici. Ide o orgán štátnej správy ktorý má práve postavenie rozpočtovej organizácie pričom jej hlavným cieľom je zabezpečiť realizáciu rozpočtu jej klienta pričom klientmi sú štátne rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne, ale aj verejné vysoké školy, VUC, a iné subjekty. Realizuje rozpočet svojho klienta, účtuje jednotlivé financné toky na účtoch štátnej pokladnice, vykonáva pre svojich klientov tuzemské prevody peňažných prostriedkov, vedie a spravuje účty pre svojich klientov teda má postavenie quasi banky. Na jej čele je riaditeľ štátnej pokladnice ktorý je menovaný ministrom financií.

Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity – upravená a zriadená tým istým zákonom, má postavenie orgánu štátnej správy. Organizuje a realizuje splácanie štátneho dlhu, zabezpečuje vydávanie štátnych cenných papierov.

Devízové orgány – v súčasnosti MFSR a NBS. MFSR vykonáva pôsobnosť devízového orgánu voči štátnym orgánom a pod. NBS vykonáva svoju pôsobnosť vo vzťahu k ostatným tuzemcom a ostatným devízovým cudzozemcom. Vydáva devízové licencie na obchod s devízovými hodnotami, zmenárenskú činnosť, cezhraničné prevody peňažných prostriedkov

Poisťovne – predovšetkým poisťovne a zaistovne resp. pobočky zahraničných poisťovní a zaistovní a tieto vykonávajú poisťovaciu a zaistovaciu činnosť.

Burza cenných papierov – 429/2002 o burze cenných papierov. Má také postavenie že organizuje verejný trh cenných papierov.